

Vest- Finnmark politidistrikt
Postboks 330,
9615 Hammerfest

Oslo, 6. februar 2008

Anmeldelse av StatoilHydro for brudd på forurensningsloven

Miljøstiftelsen Bellona anmelder med dette StatoilHydro for overtredelse av forurensningsloven § 78 første ledd, punkt a, jf. § 7 på Snøhvit LNG.

I. Bakgrunn for anmeldelsen

StatoilHydro ble 13.09.04 gitt utslippstillatelse av CO₂, NO_x, CH₄ og NMVOC som følge av faking på Snøhvit LNG i driftsfasen. Samtidig ble det gitt tillatelse til at utslippene av disse stoffene i oppstartsfasen kunne ligge noe over de fastsatte grensene i tillatelsen.

I brev av 21.11.07 poengterer SFT at utslipp av PAH i sotutslippene fra fakkelen ikke er dekket av tillatelsen til Snøhvit LNG og dermed utgjør et ulovlig utslipp. Anlegget har vært stengt siden 9. november på grunn av driftsproblemer, men ble startet opp igjen 24. januar uten å ha særskilt tillatelse til utslipp av PAH. I brev av 18.01.08 opplyser StatoilHydro at det i perioden 21.08.07 – 31.10.07 er sluppet ut 3956 tonn sot og 1,10 kg PAH og at det for perioden 1.11.07 – revisjonsstans 2008 (juni), vil slippes ut 2203 tonn sot hvorav 0,60 kg av dette utgjør PAH.

Oppstartsfasen ble i tillatelsen definert å vare i 6-10 mnd. etter oppstart. StatoilHydro har i brev av 18.01.08 søkt om en utvidelse av oppstartsfasen utover disse 6-10 mnd. på grunn av problemer med en varmeveksler i LNG anlegget. Det fremkommer i brev av 24.01.08 fra SFT til StatoilHydro at tilsynet ikke anser informasjonen i denne søknaden å være utfyllende nok og ber derfor om at StatoilHydro sender ny søknad innen 01.02.08. SFT ber om at det redegjøres for følgende fem punkter i søknaden;

- tiltak som er iverksatt for begrense utslippene
- hvorfor det er nødvendig å starte opp anlegget før utbedringer knyttet til produksjonskapasitet er utført
- en vurdering av tekniske muligheter for å modifisere fakkelsystemet eller andre systemer på anlegget under oppstartsperioden for å redusere omfanget av faking og utslipp fra fakkelen
- kriterier for valg av tidspunkt for revisjonsstans
- miljøvurdering av sotutslippene i oppstartsfasen, herunder effekter på klima

StatoilHydro startet opp anlegget 24. januar og har muntlig bedt om utsettelse av fristen for å komme med utfyllende opplysninger til SFT og fått en muntlig godkjenning.

2. Straffbarhetsvilkår

Forurensningslovens (forurl.) § 78 første ledd bokstav a) setter straff for den som forsettlig eller uaktsomt;

”har, gjør eller setter i verk noe som kan forurense i strid med denne lov”. Forurensningslovens § 7 første ledd sier at ingen må *”ha, gjøre eller sette i verk noe som kan medføre fare for forurensning (..)”*

2.1 Objektive vilkår

Som det fremgår av det ovenstående og brev av 18.01.08, har Statoil Hydro sluppet ut sot inneholdende de kreftfremkallende stoffer PAH siden 21. august i fjor. Forurensning defineres i § 6 første ledd nr 1 som *”tilførsel av fast stoff, væske eller gass til luft, vann eller i grunnen”*. Et punktutslipp av PAH og sot i den størrelsesorden det her er snakk om vil helt klart være i strid med forurensningsloven § 7. Ettersom StatoilHydro har foretatt utslippene uten tillatelse, er forholdet straffbart etter forurensningsloven § 78 første ledd bokstav a.

StatoilHydro hevder i brev til SFT av 19.10.07 at de ikke har søkt om utslipp av PAH fordi de ikke anser mengdene å være stå store at de må anees som ikke ubetydelige. SFT på sin side hevder i brev til StatoilHydro av 21.11.07 at utslipp av de prioriterte stoffer PAH i forbindelse med sotutslipp, ikke er dekket av tillatelsens utslippsvilkår og dermed anees som ulovlige og at utslipp av slike prioriterte stoffer kun vil være lovlige dersom utslippene er *”så små at de må anses uten miljømessig betydning”*, jf. tillatelsens pkt. 2.1.

Etter forurl. § 8 siste ledd kan *”Forurensninger som ikke medfører nevneverdige skader eller ulemper kan finne sted uten tillatelse etter § 11”*.

Det er uklart hvor grensen mellom tillatt og ikke tillat forurensning går, men Høyesterett kom til i Rt. 1998 s 2011 at *”ordlyden angir en lav terskel”*. Jf. det forhold at PAH er spesielt prioriterte stoffer på grunn av sine virkninger på helse og naturmiljøet, antar Bellona at denne typen forurensning ligger over grensen for tillatt forurensning i § 8 tredje ledd.

Det varierer hvor giftige de ulike PAH-forbindelsene er. Benzo[a]pyren antas å være en av de mest helseskadelige PAH- forbindelsene. PAH-forbindelser brytes ned i varierende grad og kan derfor bioakkumuleres, noe som betyr at de vil oppkonsentreres i næringskjeden selv om konsentrasjonene er relativt små i miljøet rundt. På grunn av dette fraråder Mattilsynet å spise fisk og skalldyr fra en del norske fjorder. PAH er en av de miljøgiftene som myndighetene har prioritert arbeidet med å få ned utslippene av.

I utslippstillatelsen av 13.09.04 gis det tillatelse til at utslippene til luft av CO₂, NO_x, CH₄ og NMVOC i oppstartsfasen kan ligge over grensene i tillatelsen under den forutsetning at anlegget drives miljømessig forsvarlig. I følge brev til SFT av 18.01.08 vil utslippene i oppstartsfasen, som er forlenget, ligge omkring 8 ganger høyere enn omsøkte verdier for driftsfasen. Det kan derfor stilles spørsmål ved om en så stor økning kan sies å være innenfor tillatelsen eller om også deler av disse utslippene vil være et brudd på forurensningsloven. Bellona antar at en slik økning av utslippene ligger over hva som var påregnelig da SFT ga tillatelse til økte utslipp i oppstartsfasen. Det må i denne sammenhengen også kunne stilles spørsmål ved om anlegget drives miljømessig forsvarlig noe som er et vilkår for økte utslipp. Bellona er av den oppfatning at de høye utslippene av NO_x, CH₄ og NMVOC som har vært i oppstartsfasen, ikke er dekket av tillatelsen og derfor i strid med forurl. § 78 første ledd, punkt a, jf. § 7.

2.2 Subjektive vilkår

Forurensningsloven setter som vilkår for straff at overtrederen har handlet forsettlig eller uaktsomt, jf. innledningen i forurensningslovens § 78 første ledd. Loven likestiller med andre ord forsettlige

og uaktsomme overtredelser. Det er således tilstrekkelig for straff at det kan påvises at StatoilHydro, har utvist simpel uaktsomhet med hensyn til å slippe ut PAH uten de nødvendige tillatelser.

All den tid StatoilHydro skriver i brev av 19.10.08 til SFT ”*StatoilHydro har i utslippsøknaden, og i redegjørelsen for utslipp i oppstartsfasen, ikke søkt om/redegjort for utslipp av PAH. Dette fordi mengdene ikke ble ansett å være store nok til å kunne bli karakterisert som ”ikke ubetydelige mengder”*” må det være på det rene at virksomheten var klar over utslippet. Til tross for at SFT i to brev av 21.11.07 poengterer at utslippene er ulovlige og at det skal ”*svært lite til*” for at grensen for ubetydelig mengder er overskredet, velger StatoilHydro å starte opp utslippene 24. januar uten tillatelse. Utslippene har altså blitt foretatt med forsett, og de subjektive vilkår for straff er dermed oppfylt.

3. Straffeløp og begjæring av påtale

3.1 Straffeløp

Miljøstiftelsen Bellonas prinsipielle syn er at helse- og miljøvernlovgivningen må håndheves aktivt, og at lovbrudd som kan føre til skade på naturmiljøet og folks helse må straffes. StatoilHydro må derfor ilegges forelegg som foretakstraff i medhold av straffeloven § 48a.

4.1 Begjæring av påtale

Forurensningslovens § 78 er undergitt offentlig påtale. I § 78 tredje ledd finnes det likevel en regel om at offentlig påtale i saker der overtredelser bare har ført til ubetydelig forurensning, eller ubetydelig fare for forurensning, kun skjer etter begjæring fra forurensningsmyndigheten. Bellona antar at bestemmelsen ikke får anvendelse i denne saken da det dreier seg om utslipp av særskilt prioriterte helse- og miljøgifter. StatoilHydro er av SFT pålagt å kartlegge miljøvirkningene av sotutslippene i oppstartsfasen, herunder deres effekt på klima. Det faktum at SFT gjentatte ganger har beskrevet utslippene som ulovlige og at de har pålagt bedriften ytterligere utredning av de miljømessige konsekvensene av utslippet, må bety at det ikke kan fastslås at utslippet bare har medført ubetydelig forurensning eller ubetydelig fare for forurensning. Etterforskning og eventuell straffefølgning kan dermed igangsettes uavhengig av forurensningsmyndighetens begjæring.

Med vennlig hilsen

Miljøstiftelsen Bellona

Christine Molland Karlsen

avdelingsleder

Elisabeth Sæther

fagmedarbeider

*Vedlegg: Utslippstillatelse av 13.09.04
Brev av 19.10.07 fra StatoilHydro til SFT
Brev av 21.11.07 fra SFT til StatoilHydro
Brev av 21.11.07 fra SFT til StatoilHydro
Brev av 18.01.08 fra StatoilHydro til SFT
Brev av 20.01.08 fra SFT til StatoilHydro*

*Kopi: StatoilHydro
Økokrim
Statens Forurensningstilsyn
Miljøverndepartementet,*